

Obveze poslodavca

Sve pravne osobe obvezne su implementirati sustav zaštite na radu. Više informacija o obvezama iz područja zaštite na radu možete naći ovdje.

Izrada procjena rizika

Sve počinje procjenom rizika. Svaku aktivnost treba analizirati u pogledu potencijalnih opasnosti i vjerojatnosti, a umnožak te dvije ocjene daje rizik. Procjena rizika mora odgovarati stvarnom stanju što za posljedicu zahtjeva kontinuirano ažuriranje kako bi se prilagodila svaka promjena kod poslodavca – svaki odlazak radnika ili zapošljavanje novog, uvođenje novog stroja ili radnog procesa, otpisivanje starih strojeva, uvođenje novih radnih mjesta i ostalo zahtijeva izmjenu procjene rizika. Procjenu rizika za svoje potrebe mogu izrađivati i sami poslodavci i mogu ju samostalno ažurirati. Ako imate važeću procjenu rizika svaku manju izmjenu možete sami odraditi. Isto tako, važno je da procjena bude dostupna svakom radniku na svakom radnom mjestu, bilo u papirantom ili digitalnom obliku. Ako je u papirnatom obliku nije potrebno da kompletna bude na svakom radnom mjestu, već je dovoljno da radnik ima uvid u analizu rizika svog radnog mjesta i radnih procesa. Za nepoštivanje ovih odredbi Zakon o zaštiti na radu nalaže kazne od 30.000 kuna..

Osposobljavanje za rad na siguran način i početno gašenje požara

Svi djelatnici moraju proći ova osposobljavanja. Nakon zapošljavanja poslodavac ima rok od 60 dana za provedbu osposobljavanja za rad na siguran način. Unutar tog roka radnik radi pod nadzorom drugog djelatnika osposobljenog za rad na siguran način za poslove na kojima radi novi radnik. Poslodavac mora pismeno odrediti koji će djelatnik provoditi nadzor nad novim radnikom. Osposobljavanje provodi vanjska tvrtka ili stručnjak zaštite na radu zaposlen kod poslodavca, odnosno sam poslodavac. Početno gašenje požara zahtijeva posebno ovlaštenje i to u načelu provode vanjske tvrtke.

Kod bilo kakve promjene u radnom procesu, uvođenja nove opreme ili tehnologije, promjene radnog mjesta ili oštećenja zdravlja uslijed rada/radnih procesa poslodavac mora ponovno provesti osposobljavanje djelatnika za rad na siguran način. U slučaju pojave novih rizika poslodavac mora ponovno provesti osposobljavanje radnika.

Osposobljavanje ovlaštenika poslodavca

Ovlaštenik je osoba koja predstavlja poslodavca u provedbi zaštite na radu. Ona ima pravo da umjesto poslodavca određenom radniku zabrani rad ako ne radi u skladu sa pravilima zaštite na radu ili ne radi pod nadzorom osposobljenog radnika, zabrani rad radniku ako ne zadovoljava uvjete za obavljanje određenih poslova (poslovi s povećanim rizicima), isključi neispravnu radnu opremu i nesigurnu osobnu zaštitnu opremu, nadzire rade li radnici u skladu s pravilima zaštite na radu, uputama za siguran rad, uputama proizvođača i ostalim uputama. Ovlaštenika može osposobiti poslodavac, stručnjak zaštite na radu zaposlen kod poslodavca ili vanjska tvrtka.

Osposobljavanje povjerenika radnika

Povjerenika radnika biraju radnici između sebe. Njegova je glavna zadaća biti glas radnika prema poslodavcu u pitanju poboljšanja sigurnosti rada. Povjerenik radnika će poslodavcu, u ime radnika, iznositi prijedloge za poboljšanje sigurnosti i upozoravati na promjene koje radnici primjete, a mogu ugrožavati sigurnost i zdravlje radnika. Povjerenika radnika može osposobiti poslodavac, stručnjak zaštite na radu zaposlen kod poslodavca ili vanjska tvrtka.

Osposobljavanje za pružanje prve pomoći

Na svakoj lokaciji poslodavca gdje istovremeno radi dvije ili više osoba najmanje jedna treba biti osposobljena za pružanje prve pomoći. Ako na toj lokaciji u istoj smjeni radi više od 50 radnika tada je potrebno osposobiti još najmanje jednu osobu na svakih daljnjih 50 radnika za pružanje prve pomoći. Za osposobljavanje radnika za pružanje prve pomoći potrebno je posebno ovlaštenje te to osposobljavanje u pravilu provode vanjske tvrtke.

Liječnički pregledi radnika

Ovisno o radnim zadacima određeni poslovi mogu spadati u poslove s posebnim uvjetima rada (povećanim rizicima). U tom slučaju vrijede dodatna pravila koja radnici moraju ispuniti kako bi ih mogli obavljati. Većina njih se odnosi na određeno zdravstveno stanje (npr. mogućnost raspoznavanja boja) i određenu stručnu spremu radnika. Kako bi ih radnici mogli obavljati poslodavac mora djelatnike redovito slati na liječničke preglede u propisanim rokovima, ovisno o poslovima. U slučaju da neki djelatnik više ne zadovoljava zdravstvene uvjete za obavljanje tih poslova ili nije pristupio liječničkom pregledu ne smije obavljati te poslove s posebnim uvjetima rada. Liječnički pregled, ako se obavlja redovito u na vrijeme (prije isteka valjanosti uvjerenja s prethodnog liječničkog pregleda) je besplatan za poslodavca. U slučaju kašnjenja i slanja radnika nakon isteka valjanosti uvjerenja s prethodnog pregleda poslodavac snosi trošak provedbe liječničkog pregleda.

Ispitivanje radne opreme

U radnu opremu spadaju strojevi i uređaji, postrojenja, sredstva za prijevoz i prijenos tereta, alati, skele i druga oprema za povremeni rad na visini. Radna oprema mora biti uvijek ispravna, sigurna, održavana, prilagođena za rad i da se koristi sukladno uputama proizvođača. U slučaju da radna oprema ne udovoljava tim uvjetima i pravilima zaštite na radu mora se isključiti i staviti van uporabe do otklanjanja nedostataka. U slučaju da uporaba radne opreme uključuje posebne rizike za sigurnost i zdravlje radnika tada njome smiju rukovati isključivo za to osposobljene osobe. Radna se oprema u načelu ispituje najmanje jednom u 3 godine, a mora se ispitati i prije početka korištenja na novom mjestu rada (ako je prije toga rastavljena i sastavljena), u slučaju iznimnih okolnosti koje ugrožavaju sigurnost rada (npr. oštećenje ili nedostaci na radnoj opremi) ili u rokovima koje propisuje proizvođač.

Ispitivanje električnih instalacija i radnog okoliša

S obzirom da radni prostori također moraju udovoljavati pravilima zaštite na radu i ne ugrožavati sigurnost radnika, ispitivanje električnih instalacija posljedica je toga. Električne se instalacije u većini slučajeva ispituju jednom u 4 godine.

Radni okoliš obuhvaća ispitivanje mikroklimе (temperature, vlage i brzine strujanja zraka), buke i jačine osvjetljenosti na svakom radnom mjestu. Ovisno o radnom procesu na svakom radnom mjestu moraju biti ispunjeni minimalni zahtjevi za svaku komponentu ispitivanja radnog okoliša.

U određenim slučajevima i za određene procese mogu se provoditi i dodatna ispitivanja – ispitivanja prašina, vibracija, kemijskih štetnosti, razini zračenja i slično. Radni okoliš u većini slučajeva potrebno je ispitivati najmanje jednom u 3 godine.

Ispitivanje ispravnosti opreme za sprečavanje nastanka, širenja i za gašenje požara

Posebna oprema namijenjena prevenciji požara i širenju dima mora se ispitivati najčešće jednom godišnje. Ovisno o djelatnosti, određeni poslodavci možda neće imati ništa od te opreme, a možda će imati dosta. Najčešći slučajevi u praksi su da poslodavci imaju tipkala za isključenje energije, protupaničnu rasvjetu i unutarnje i vanjske hidrante. U načelu ispitivanja protupožarne opreme provode se najmanje jednom godišnje.

Ispitivanje gromobrana

Udar groma može uzrokovati teške posljedice stoga je vrlo važno da svaki objekt poslodavca ima adekvatnu gromobransku zaštitu. Rokovi ispitivanja gromobrana mogu biti različiti i ovisе o djelatnosti poslodavca – gromobrani na objektima koji se koriste npr. za skladištenje zapaljivih ili eksplozivnih stvari morat će se češće ispitivati (jednom godišnje, jednom u 2 ili 3 godine), dok objekti koji su namijenjeni za urede se rjeđe ispituju – najčešće jednom u 4 godine.

Osigurati dovoljan broj vatrogasnih aparata

Ovisno o djelatnosti koja se obavlja u određenom prostoru te samoj površini prostora poslodavac mora osigurati dovoljan broj vatrogasnih aparata. Djelatnost i kvadratura definiraju broj jedinica gašenja koji odgovara broju i tipu potrebnih vatrogasnih aparata. (Da bi provjerili imate li dovoljan broj aparata možete koristiti kalkulator vatrogasnih aparata na <https://www.zastitanaradu.com.hr/Kalkulator-vatrogasnih-aparata/>.)

Aparati se redovito moraju pregledavati i ispitivati. Redovne preglede provodi sam poslodavac i oni su vizualni, a svode se na kontrolu aparata po lokacijama (jesu li svi na mjestu gdje i trebaju biti) i na njihovu ispravnost – jesu li možda korišteni, je li sigurnosna igla

na mjestu ako su ju imali, kontrola ispravnosti na manometru aparata i slično. Redovni pregledi se obavljaju najmanje jednom u 3 mjeseca.

Periodičke preglede najmanje jednom godišnje i nakon svake uporabe aparata obavlja ovlaštena tvrtka koja će prekontrolirati ispravnost, nadopuniti aparat ako je potrebno i izdati potrebne dokumente o njihovoj ispravnosti.

Upute za rad na siguran način

Svakom radniku na radnom mjestu moraju biti dostupne i razumljive upute za rad na siguran način s radnom opremom, s kemikalijama, biološkim opasnostima, izvorima zračenja i ostalim štetnostima – ovisno o tome čemu je radnik u svom radnom procesu izložen. Ako kod poslodavca rade inozemni radnici upute mogu biti grafičke i višejezične. Radnici s njima moraju biti dobro upoznati. Pristup radnim mjestima i radnoj opremi moraju imati samo oni radnici koji su dobili i koji su upoznati s uputama za rad na siguran način.

Evakuacija i spašavanje

Najmanje jedna osoba kod poslodavca mora biti osposobljena za voditelja evakuacije. Poslodavac je obavezan minimalno jednom u dvije godine provoditi vježbe evakuacije. Svi radnici moraju biti upoznati s time tko je voditelj evakuacije – njegova je zadaća nadzirati evakuaciju kako bi ona bila brza i organizirana.

Poslodavac mora izraditi za svaki poslovni prostor plan evakuacije. Plan mora imati jasno naznačene puteve evakuacije, a osim njega potrebno je znakovima označiti puteve i izlaze.

Osigurati osobna zaštitna sredstva

U slučaju da se rizici na radnom mjestu ne mogu izbjeći ili smanjiti na prihvatljivu mjeru zbog čega postoji opasnost po zdravlje i sigurnost radnika poslodavac je dužan osigurati dodatna zaštitna sredstva radnicima. Osobna zaštitna sredstva moraju biti ispravna prije uporabe, a poslodavac mora voditi očevidnik zaduženih zaštitnih sredstava. Radnici moraju, ovisno o svojim radnim procesima i procjeni rizika, dobiti odgovarajuća zaštitna sredstva.

Vođenje zaštite na radu

Poslodavac je obavezan voditi evidencije, čuvati isprave i davati obavijesti i podatke sukladno Zakonu o zaštiti na radu.

Vode se evidencije o ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i nezgodama na radu. Poslodavac je obavezan obavijestiti tijelo nadležno za inspekcijski nadzor o smrtnoj i teškoj ozljedi nastaloj u prostoriji ili na prostoru u kojem poslodavac obavlja rad, a obavijest je poslodavac je obavezan dostaviti odmah po nastanku ozljede. Pored vođenja evidencija i čuvanja isprava poslodavci su dužni dati tijelu nadležnom za inspekcijski nadzor tražene podatke tj. omogućiti obavljanje inspekcijskog nadzora.

Važno je voditi računa da se inspekcija mora obavijestiti odmah nakon nastanka ozljede koja je imala smrtnu ili tešku posljedicu.

Način vođenja i čuvanja evidencija nije propisan, no najjednostavniji je u digitalnom obliku. Na taj način moguće je na sustavan način i jednostavno doći do potrebnih informacija i dokumentacije, pratiti rokove isteka određenih ispitivanja, dokumentacije, liječničkih pregleda, voditi evidenciju o troškovima i slično. Za vođenje poslova zaštite na radu poslodavcima može se koristiti program *Evidpro* koji je prilagođen poslodavcu i napravljen upravo za tu svrhu.

Ugovaranje medicine rada

Poslodavci moraju radnicima osigurati usluge medicine rada u svrhu zdravstvenog nadzora sukladno opasnostima, štetnostima i naporima u radnim procesima.

Poslodavac ugovara usluge medicine rada sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi, u skladu s propisima o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju.

Kod izbora doktora specijaliste medicine rada, poslodavac može odabrati samo jednog doktora, osim ako ima poslovnice izvan svog sjedišta kada može izabrati doktora specijalistu medicine rada prema mjestu svake poslovnice.

Detalje o postupku izbora doktora specijaliste medicine rada definira Pravilnik o načinu i postupku izbora doktora specijalista medicine rada (NN 12/2014), može se pročitati i na <https://www.zastitanaradu.com.hr/novosti/Postupak-izbora-doktora-specijaliste-medicine-rada-92>.

Osnivanje odbora zaštite na radu

Poslodavci s više od 50 zaposlenih obvezni su osnovati odbor za zaštitu na radu čija je zadaća unaprijeđivanje zaštite na radu. Čine ga:

1. poslodavac ili njegov ovlaštenik
2. stručnjak zaštite na radu koji obavlja poslove zaštite na radu kod poslodavca
3. povjerenik radnika za zaštitu na radu (ili njihov koordinator, ukoliko je kod poslodavca izabrano više povjerenika) te
4. odabrani dr. specijalist medicine rada (izabran u skladu s posebnim propisom).

U rad odbora spada nadzor nad:

- primjenom pravila zaštite na radu kod poslodavca
- organizacijom obavljanja poslova zaštite na radu
- obaviješćivanjem i osposobljavanjem u vezi sa zaštitom na radu
- prevencijom rizika na radu i u vezi s radom te učinke na zdravlje i sigurnost rada

Zabrana konzumacije duhana, alkohola i opojnih droga

Za vrijeme rada zabranjena je konzumacija duhana i ostalih duhanskih proizvoda, električnih cigareta, alkohola i opojnih droga. Pušenje je zabranjeno u svim prostorijama, no poslodavac može donijeti odluku i odrediti jednu prostoriju kao prostoriju za pušenje, koju mora obavezno označiti i znakom „Dozvoljeno pušenje“.

Poslodavac mora voditi zabranu zloporabe navedenih sredstava na način da će:

- obavješćivati radnika o štetnosti sredstava ovisnosti i njihovom utjecaju na radnu sposobnost
- surađivati s njegovim ovlaštenikom, stručnjakom zaštite na radu, specijalistom medicine rada i povjerenikom radnika za zaštitu na radu, pri provođenju mjera sprječavanja zloporabe sredstava ovisnosti
- sprječavati konzumaciju alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i provoditi zabranu njihovog unošenja u radne prostorije i prostore
- provoditi programe prevencije ovisnosti na mjestu rada, u skladu s utvrđenim potrebama
- pisano utvrditi postupak provjere je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (provođenje postupka uz pristanak radnika, način provjere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i potvrđivanja rezultata, postupanje u slučaju odbijanja radnika da pristupi provjeri) i učinkovito provoditi utvrđeni postupak

PREUZETO (uz minimalne prilagodbe) S <https://www.zastitanaradu.com.hr/Obveze-poslodavca/>